

Barry Shepard: Vad är trumpismen?*

[Ur [Links, International Journal of Socialist Renewal](#), 2 december 2018. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Bland socialister och den bredare vänstern har det funnits ett helt spektrum av uppfattningar om vad Donald Trump representerar. De sträcker sig från att Trump är en avvikelse och att saker och ting kommer att återgå till det ”normala” när han väl försvinner, till att Trump arbetar för att upprätta fascism.

Jag avvisar den första åsikten. Sedan 2008 har politiken i USA och en stor del av världen genomgått en viktig förändring. Det finns ingen återvändo.

De som har den andra uppfattningen pekar på Trumps ohöljda rasism och kvinnofientlighet, hans hot att starta nya krig (till om med kärnvapenkrig), hans förespråkande av att begränsa demokratiska rättigheter, hans öppna Amerika först-nationalism, hans uppmaningar till sina åhörare att angripa demonstranter och reportrar, hans angrepp på pressen och så vidare. En fascistisk ideologi innefattar förvisso dessa drag, men drar dem till en ytterlighet.

Den tyska socialistledaren Clara Zetkin hade brutit med det socialdemokratiska partiet när det förrådde den proletära internationalismen genom att stöda den tyska imperialismen under Första världskriget. Efter den ryska revolutionen blev hon en av Kommunistiska internationalens viktiga ledare. 1923 skisserade hon fascismens kännetecken (som den såg ut i Italien). Hennes teorier blev grunden för Kominterns analys, och de vidareutvecklades av Leo Trotskij i ljuset av den tyska nazismens och spanska falangismens uppkomst.

Zetkins analys säger bland annat att fascismen var oupplösligt knuten till den ekonomiska krisen och odeläggelsen efter kriget i Europa. Både i Italien och Tyskland ledde krisen till massiva revolter av socialistiska arbetarrörelser som innebar möjligheter till en socialistisk revolution. Men i båda fallen gjorde otillräckliga eller förrådiska ledarskap att proletariatet inte lyckades lösa krisen genom att gripa makten och börja omorganisera samhället.

Misslyckandet gav upphov till demoralisering bland arbetare och den utfattiga medelklassen som såg arbetarklassen och socialismen som en utväg ur krisen. Zetkin sa att dessa krafter bland bönderna och andra medelklasser hade hoppats att ”socialismen skulle leda till internationella förändringar. Dessa förhoppningar blev smärtsamt krossade ... De tappade tron, inte bara på de reformistiska ledarna, utan också på själva socialismen” och blev mottagliga för den fascistiska demagoin.

Den härskande kapitalistklassen skrämdes av den proletära kraft som hade visat sig och började bygga upp fascisterna som ett alternativ. Sovjetrysslands och sedan Sovjetunionens existens var också en faktor.

Fascismens seger i Italien, Tyskland och Spanien ledde till ett terrorvälde mot all sorts motstånd från arbetarklassens och de förtrycktas sida.

---

* Redan strax efter valet av Trump 2016 skrev Sheppard en artikel på detta tema, som finns på marxistarkivet ([Trumpismens uppkomst.](#))

Det har aldrig funnits något revolutionärt socialistiskt massparti i USA som kunnat gripa makten, och det finns förvisso inget idag. Den stalinistiska kontrarevolutionen lyckades 1989-1991 slutligen utplåna revolutionens sista rester och störta Sovjetunionen och återupprätta kapitalismen.

Under nuvarande omständigheter behöver inte den härskande klassen fascismen i USA.

Här skulle jag vilja ge ett preliminärt och ofullständigt förslag vad trumpismen är.

Trumpismen och det den stimulerar är en allvarlig fara idag. Mellan den vanliga borgerliga demokratin med alla sina brister och fascismen finns det mellanformer, såsom militärdiktaturer. Det finns också en räckvärd mängd möjliga former av det Marx kallade bonapartism.

Marx analyserade detta när Louis Bonaparte, brorsbarn till sin berömda farbror Napoleon Bonaparte, steg upp till makten. Till skillnad från Napoleon Bonaparte var Louis en slätstruken politisk figur, som Trump idag. Men liksom Trump var han en skicklig manövrerare och demagog.

Det finns andra likheter. Louis valdes i slutet av 1848 till president i Frankrike. I februari hade det ägt rum en revolution mot monarkin, en del av den demokratiska revolution som svepte fram över Europa. I juni-juli reste sig arbetarna i Paris, för första gången i kapitalismens historia, för att gripa makten. Upproret krossades i blod av armén.

Efteråt var de olika kapitalistiska partierna förvirrade och kämpade med varandra, och dessutom kämpade fraktioner inom partierna också mot varandra. Louis framställde sig som något som liknade hans farbror, en stark man som skulle bryta förvirringen och ställa saker i ordning. Efter att han valdes följde tre år av ständiga bråk mellan de kapitalistiska partierna och fraktionerna. Louis manövrerade mellan dem. Ibland såg det ut som om han skulle bli kringgånngen eller till och med åtalad, men han vann varenda gång. Befolkningen blev alltmer förtvivlad. Louis byggde upp sin egen bas i armén. Till slut nådde förhållande en punkt i början av 1851 då han kunde iscensätta en kupp och utropa sig till kejsar Napoleon III (Napoleon II kan vi förbise).

Av olika skäl spelar de arbetarorganisationer som finns i USA idag liten eller ingen roll inom politiken.

När Trump tillkännagav att han ställde upp i republikanernas nomineringsval framställde han sig inte som en öppen rasist, utan som den starke man som skulle kunna ”göra Amerika stort igen”. Under debatterna mellan de omkring 17 kandidaterna så nedvärderade, förolämpade och anklagade han sina konkurrenter för att vara svaga och oförmögna att vidta de djärva åtgärder som krävdes. Hans kvinnofiendlighet var uppenbar när han angrep en av sina konkurrenter, en kvinna, för hennes utseende.

Bakgrunden till hans uppgång var att republikanerna hade blivit ett vitt rasistiskt parti, även om det sällan använde rasistiska uttryck så öppet som Trump gjorde ända från början: mexikanska invandrare var våldtäktsmän, droglangare och andra sorters brottslingar. Därifrån gick han vidare till svarta, muslimer, alla latinos, utlänningar (utom vita) och i förtäckt ordalag antisemitism.

Det var också det faktum att lönerna hade stått stilla i fyra decennier och delar av medelklassen hade drabbats medan de rika blev allt rikare. Så kom finanskraschen och den Stora recessionen 2008, och återhämtningen som gynnade de välbeställda medan de lägre 80% fortsatte att kämpa för att få det att gå ihop. Obama valdes 2008, men demokraterna gjorde inte mycket för att ändra på detta.

Både Sanders och Trump utnyttjade 2016 denna verklighet för de lägre 80%, om än från motsatta håll. Sanders lyfte fram en del arbetarvänliga reformer medan Trump använde rasistisk demagogi för att vinna över strävande vita. Under de demokratiska primärvalen lyckades apparaten slå Sanders, medan Trump lyckades krossa etablissemangets republikaner och ta över det republikanska partiet.

Vid valen svarade den tondöva Hillary Clinton Trumps ”göra Amerika stort igen” med ”Amerika är redan stort”, men de lägre 80% visste av erfarenhet att det inte var sant.

Under sina nästan två år vid makten har Trump skärpt sin rasistiska retorik och handlingar, och har lyckats intensifiera angreppen på invandrare, driva igen ett delvis förbud för muslimer att resa in till USA, kränka kvinnor, och allt annat vi upplever. Hans administration har försvagat Miljöskyddsmyndigheten på alla fronter, inklusive åtgärder för att öka produktionen av fossila bränslen, driver en kampanj för att privatisera utbildningen, stöder vita kristna evangeliska angrepp på kvinnor och mycket mer.

Han håller den extrema vita nationalistiska högern om ryggen. En del av dessa grupper har verkligen en fascistisk ideologi, och en del av dem använder våld mot ras- och religiösa minoriteter. Enskilda individer använder också våld, som vi nyligen har sett i Kentucky, Pittsburgh och paketen med rörbomber. Trump uppmuntrar i förtäckta ordalag sådant våld.

De fascistiska rörelserna i Italien, Tyskland och Spanien utövade också våld. Ett annat av fascismens drag, förklarade Zetkin, var att det är en massrörelse som utövar organiserat massivt våld mot arbetarrörelsen och de förtryckta.

De nuvarande fascistiska organisationerna i USA är många smågrupper som kivar med varandra om ideologi och speciellt vem som ska bli Il Duce eller Führer, eftersom varje grupps ledare tycker att det är de som ska bli det. Efter Charlottesville förra året återgick många av de grupper som hade gått samman till att förtala varandras taktik – en grupp begick mord, vilket andra tyckte var kontraproduktivt.

Om dessa grupper skulle sluta sig samman kring en enda ledare och ideologi så skulle de utgöra en större fara, även om fascismen inte står på dagordningen.

En sida av Trumps auktoritära sätt är hans krav på ovillkorlig lojalitet från de runt honom, inte bara mot hans politik utan också mot honom personligen. Det är därför han ständigt ombildar sin regering. Han kräver också att republikanerna upprätthåller en personlig lojalitet mot honom, och bestraffar de som avviker.

Precis som Louis Bonaparte försöker Trump upprätta en auktoritär regim. Louis hänvisade till Frankrikes napoleonska förflutna och gjorde sig själv till kejsare. Trump tittar på USA:s historia och försöker förstärka sitt auktoritära styre med bakhåll mot den borgerliga demokratin och avsevärt begränsade demokratiska rättigheter, med sig själv på toppen.

Jag skulle vilja beteckna trumpismen som en speciellt sorts bonapartism. Vi ser hur det utvecklas även i Europa. I Ungern är Viktor Orbáns regering en sådan regering, en rasistisk, nationalistisk och auktoritär regering med strikt kontrollerade bakhåll mot demokratin.

Marx kallade den brokiga oppositionen mot Louis för Ordningens parti. Vårt Ordningens parti idag består av de flesta demokratiska politikerna, en del republikaner och andra ämbetsmän. En annan motsägelsefull brokig skara.

Vi får se hur denna kamp utvecklar sig under den följande perioden.